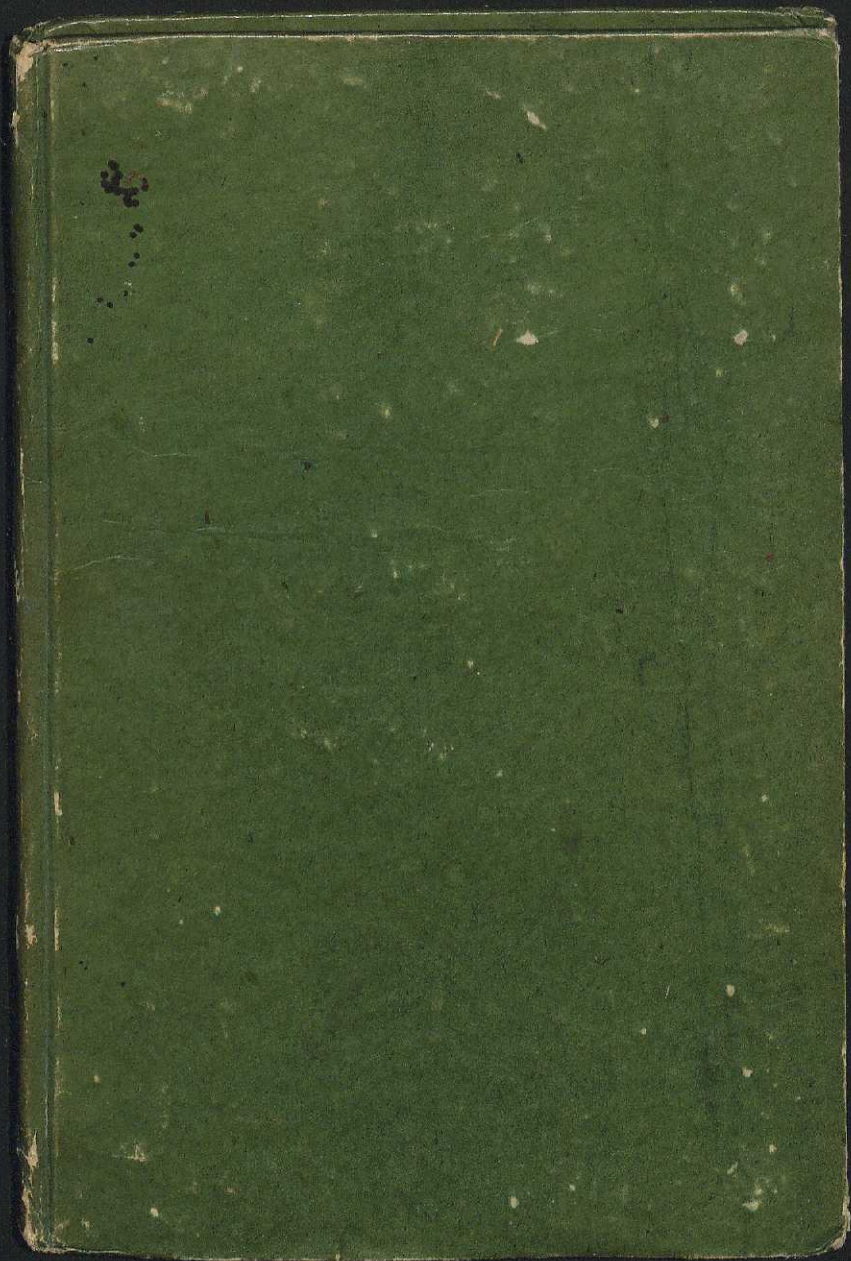

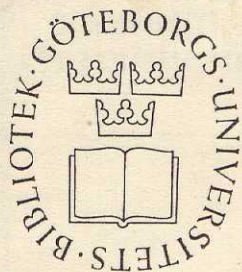

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Pedag.
Sv. Barnb.

W. Ström R.
1833.

irk. 1833

sv. 42
1217

Fabler
för
SVERIGES UNGDOM
af

BERÖMDE SWENSKA FÖRFATTARE.

Med Figurer

Stockholm

På J. A. Probsts förlag

BIBLIOTEK · C

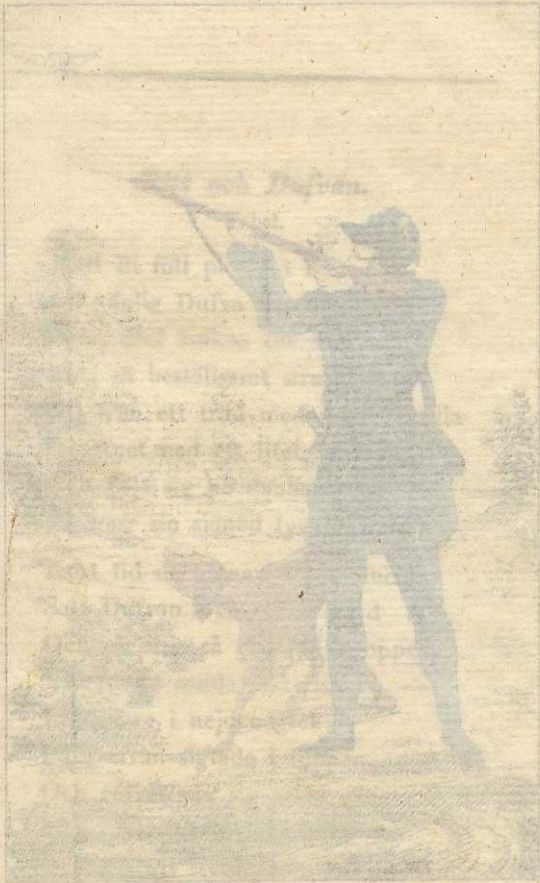
A

S

STENOGRAFISKA SÄLLSKAPETS
BOKFÖRHANDLING

REKONSTRUKTION AV SVENSKA FÖRSTÄLLNINGAR

Biel och Dölván

Biet och Dufvan.

Biet och Dufvan.

Fabel.

Ett Bi föll plötsligt i en å;
En vänlig Dufva såg derpå
Och, utaf ömkan för den lilla,
Flög så beställsamt strax åstad
Att från ett träd med näbben pilla
I vattnet ned ett litet blad;
Och Biet sig på denna färja
Fick ur sin sjönöd lyckligt bärja.
Kort tid derpå, en aftonstund,
Satt Dufvan i en löfrik lund
Och pickade så glad på knoppen;
Vid solens milda afskedsblick. —
En jägare i nejden gick,
På Dufvan sigtade i toppen,
Och rofvet såg sig säker om;
Men i detsamma Biet kom
Och gaf ett stygn, som kändes svida:

Puff — nu for skottet — men på sida,
Och frälst flög Dufvan bort. — Min vän!
Så lönar sig välgerningen.

Var snar att nöden bistånd gifva;
Betänk, att efter ödets skick
Du sjelf, i nödens ögonblick,
Kan i behof af bistånd blifva.

Fru Lenngren.

Vagnshästen och Arbetshästen.

En Vagnshäst väl förnäm med trotsig man och
bringa
På åkren dragarn såg, långhalsig dra sin plog;
Hör! ropade han högt, och gnäggade och slog,
Hur' anstår dig min vän, så slät gestalt och ringa?
Fastän du stackars ök ej mångas undran har!
Tig! inföll dragaren, och lät i ro mig plöja,
Ty om jag med mitt tråk ej åkrens lera skar,
I spiltan magrad nog, dig ingen hafran bar,
Som gör att du din fot så präcktigt mägtar höja.

Wagnshästen och Arbetshästen.

Walden och Arbetsstaten

Du! som den lägre klass af dina likar flyr,
Dig, stolte Lättjans vän! Dag-drifvare jag kallar.
Betänk: det högmodsfro, som i din ådra svallar,
Din företrädesrätt, med mera som dig bryr.
Märk, att från denna punkt ditt högmod sig ut-
breder;

Ty frågas: måne den, som dig och mig frambär,
Med trägna händers skörd, hvad vårt behof begär:
Männ' den föraktas bör och skymfas till sin heder?

Din Börd, jag medger dig, af bättre seder rik;
Men ock i detta fall ej företräde gäller;
Ty, född i lägre Tjäll, man lätt sig föreställer,
Att du densamma klass i leder vore lik.
Men vare hvem du vill, till födsel, stånd och lära,
I mer och mindre kall — Så blef din Samfunds-
Bror,

Uppfostrad liksom du, i Snille lika stor;
Dig kunde verlden lätt, men honom ej umbära.

Bellman efter Gellert.

Den Nödstälde Skepparen.

En fattig Skeppare i trångmål, skuld och fara,
 Beklagade sin nöd för en vid namn Philét;
 Bad honom om försträck af hundra gyllen bara,
 Men Herre sade han, — — den högste Guden vet!
 Jag har ej annan pant än blott min redlighet;
 Emedlertid ber jag, ni vill så gunstig vara,
 Och mig den Summan ge till låns uppå ett år.

Philét, en man ej hård och svår,

Tvärtom en tillflykt uti nöden,

Ett stöd för de beträngdas öden,

Med glädje honom summan bär,

Se! skeppare, sad' han, — se här,

De hundra Gyllen ni begär;

Ni må den obekymrad läna,

Det är mig kärt att kunnat tjena,

För öfrigt af så redlig man

Jag ingen handskrift taga kan.

Ett år, och än ett år, så småningom försvann,
 Och Skepparn ansågs glömd, att aldrig mer anlända,
 Hvad! skulle nu Philét en sådan otack hända,
 Och han bedragen bli på detta sitt försträck!

Den nödstälde Skepparen.

Den nedstälte Skaparen

Dock nej! — en vacker dag, syns Skeppar'n från
sitt däck,

Nedgången till Philét, sig på hans tröskel buga:

Gläds Herre sade han, — — min mun ej lärt att
ljuga,

Jag räddad ur min gäld af edert hjertelag,

Till tacksamhet begär: tvåhundra Gyllen tag,

Dem jag i lycklig stund på edra pengar vunnit.

Jag ber er än en gång, som den jag alltid funnit,

En redlig man i alt på sjelfva ärans stråt.

Att jag er nånsin länt, mig vetterligt, en plåt.

Nej svarade Philét, det kan jag intet minnas.

Se här! min hufvudbok, der bör ert Debet finnas;

Men jag vet ren förut, slå efter och se åt,

Att ni ej tecknad der på någon sida finnes.

Hvad slikt ett äfventyr gick Skepparn ömt till
sinnes!

Han häpen och försagd med fällda händer står,
Som den, der ej sin skuld Philét afbördä får; . . .

Men skyndande sin-väg att hjertats ångst uttrycka,

Han genast om en stund helt glad tillbaka är,

Med penningpåsen fylld — Se! ropar han — se här!
 Se här mitt öfverskott af all min vinst och lycka,
 Och hundra Gyllen till: — tag dem min Herre —
 tag!

Och öfvertygad var att hjertat ömsint lågar,
 Då likasom förtjust, att ingen gäld mig plågar,
 Er ensam för mitt väl i döden tackar jag.

Hör svarade Philét! tag dina pengar här,
 Och inom eget bröst din fromma suck förvara,
 En man som för sitt ja vill ingen möda spara,
 Förtjenar guldets vinst för det han redlig är.
 Lef och förblif min Vän! — och penningarna dina,
 För öfrigt är ej mer än hundra Gyllen mina,
 Dem ger jag dina barn och som en skänk förär.
 Gör dig förtjent min vän! om andras väl och bästa,
 Hvad mer Gudomlig syn än en barmhertig blick?
 Och att med eldadt nit bispringa ömt sin nästa,
 Som, då han ser vår dygd i ädelmodigt skick,
 Vet stolt sin tacksamhet vid vår välgerning fästa.

Bellman efter Gellert.

Den danske Høitid

Den dansande Björnen.

Hälsst knapt en enda Björn förmådde upprätt stå,
 Och många lade sig längst efter marken neder;
 Allt mera rak och hög sågs Petz i dansen gå,
 Tills sist hans Capriol, dess säkra fall bereder:..
 Fort packa dig din väg blef här ett allmänt skri,
 Du narr vill visa dig mer klok och stor än vil...
 Kort sagt, man tvang Herr Petz att lunka sina
 färde.

Fördölj din skicklighet, och vet ett nekadt värde
 Är dig till verklig vinst, mot illska och förtal.

Ju mer du upplyst är, mer frukta bland de lärde,
 Att stråla från din höjd med vett och snille-val.
 Snart kommer du i rop — på nytt beröms du åter,
 Det är väl ganska sannt, — men afund styr sitt
 verk;

Och just din skicklighet i hennes ögon, — märk!
 Blir till och med ett brott som aldrig hon förlåter.

Bellman efter Gellert.

Den Blinda och den Lama.

Af händelse på gatan mötte
 En blind, en lam som stafven stötte;

Den Blindä och den Lama.

Den Händs och Helt Anna

Straxt båda trodde i slik nöd,
Den ena bli den andras stöd.

Hur! skrek den Lame skall *jag* hjälpa?
Som, Gud nåd' mig! hvart steg vill stjelpa,
Dock, syns *du* till ett företag,
Mer starka skuldror ha än jag.

Kom, på din skuldra mig att bära,
Så vill jag minsta steg dig lära:
Så blir din starka fot mitt ben,
Liksom min syn ditt ögas sken.

Den Lame sina kryckor svängde,
Och på den blindes rygg sig hängde;
Förent då gjorde detta par,
Hvad särskildt dem ej möjligt var.

Uti din brist, du lär och mins
Att lyckan ej fullkomlig fins;
Men att dess ofullkomlighet,
Är källan till samdrägtighet.

Om ej en ann' den sällhet felte,
Som mig naturen mildt tilldelte,

Så skull' den tänka blott för sig,
Men ej bekymras stort om mig.

Spar Gudarna din tåre-gåfve,
Den ljufva vinning de dig låfva,
Och rika Skänk, märk, mins och vet,
Är, — njuten blott samdrägtighet!

Bellman efter Gellert.

Den Ädelmodiga Rövaren.

Ej långt från Londons stad, en man till fots der
gick,
Som straxt en Rövare på fältet varse blifver.
Den arma mannen hemsk, med en medömkans
Blick

I djupa bergningar sin ångst tillkänna gifver:
Min Herre, sade han, mitt lif för Guds skull spar,
Jag aldrig gjort er ondt, men vill af hjertat gifva,
Hvad edert ädelmod mig tackes föreskrifva,
Dock för i dag vet Gud, jag ingen skilling har.
Jag går till Staden nu; min Herre sannerlig,
Att undfå tio pund, en mig tillhörig summa;

Den ädelmodige Rövaren.

Den adelmodige Høfmand

I morgon är jag här, det vill med ed jag tumma;
Och dela den med er — så sant Gud hjelpe mig.

Välan! blef Röfvarns svar, du svurit, gå din gång,
Jag tror dig — lycka till att dina värf uträtta.
Hvad hände? — da'n derpå kom mannen, fri
allt tvång,

Att med en glättig syn ett redligt hjerta lätta:
Tillbaka se mig nu — se, säger han, se här!
Jag gissar att er brist mer stor än min kan vara
Se här de tio pund, — jag såleds nu begär,
Att ni min gifna ed för uppfylld vill förklara.
Med blygsam mine och röst framträdde Röfvaren,
Jag ej förlorat har, utbrast han under smärta:
Tag edra penningar, behållen dem min vän,
Hvem kan en dygd så klar med minsta skugga
svärta.

Så röner största skälm, den ljuftva sanningen,
Att samvetsfrid och lugn tillhör ett redligt hjerta.

Bellman efter Gellert.

Bonden och Hans Son.

En Bonde-Son väl dum, vill att berest få blifva,
 Med en viss junker Hans sig utomlands begifva:
 De följas verklig åt, och komma slutligt hem,
 Men proppade af lögn i hvar en enda lem.
 Vid lycklig återkomst från flerbasedda Riken,
 Åtföljde denna tölp sin Far kring fält och diken,
 Och Fredric, (Gossens namn) så uppblåst, dryg
och hög,
 I sina becksöms-skor han obarmhertigt lög.

Förbi dem lopp en hund, väl stor med spetsadt öra,
 Straxt ropte Gossen, — Far! — hör Far! ska ni
få höra,
 Hör, jag har sett en hund i Holland nära Hag,
 Der vägen tager af till Frankrike vid lag,
 Och jag försäkrar er — (slå vad — all världen
hålla!)

Den hunden större var än sjelf vår stora Grälle.

Det var besynnerligt blef Fadrens korta svar,
 Ehur', sad' han, hvar ort nog sitt vidunder har;
 Som till exempel hör! — när man vill gå dit neder,

Bonden och hans Son.

Banden vch huas son

Så träffar du en Bro, den mången man förleder;
Den bryggan måste vi, nödvändigt öfver nu,
Men Gud vet någon Tomt grasserar der, vet du!
Der får du se en sten, — tro ej mitt tal förflugit!
Och just på denna sten, eho den dagen ljugit,
Han faller plötsligt kull och bryter benet af.

Straxt Skurken helt förskräckt, en stirrad uppsyn
gaf,

Hör Far! ni går för fort — men nu om hund att tala,
Hur' stor sad' jag han var? — att efter aln och scala,
Som stora Grållen vår — så tyckte mig det var. —
Nej! vassera för hålt tilltaget kära Far.

Den hunden som vid pass ett halft år kunde vara,
Kan jag försäkra er, och det skall jag förklara,
Att han visst var så stor som mången Oxe mäst.

De gingo längre fram och käblade som bäst
Men Fredric blef försagd, och hvem kan det för-
tycka?

Ty något hvar är rädd för brutet ben och krycka.
Likmycket Far och Son de hunno närmre bron,
Då Fredric kände ren en sveda upp till ron:
Ett benbrott förestod — ack! skrek han i sin våda,

Hör Far! angå'nde hund, hvarom vi stridde båda,
Visst var han ganska stor, fast litet skarfvar jag;
Men ändå större Far än någon kalf i Hag.

Der skjuter bryggan fram, nu Fredrics hjerta
dänger,
Helt tätt till Fadrens skjört, han makar sig och
tränger,

Ack! kära Far, skrek han, tro nu för all ting ej,
Att jag en sådan hund har nånsin sett, ack nej; —
Far! förr'n vi bryggan nå, — jag saken närmre
grundar,

Den hund ej större var, kort sagt, än andra hundar.

Låts du om ingenting, och saken skall gå an.
När, här och der en narr vill dig en lögn påtvinga;
Ljug dubbelt i hans kram, och sök hans last för-
ringa,

Så har du tack förtjent af honom och hvar man.

Bellman efter Gellert.

Den färdige künaben

Den fattiga Gubben.

Ack! ropte han, förbarmen er,
Jag äger ej en fyrk, jag ömt i stoftet ber!
Skänk mig en penning blott min törst att kunna
stilla!

Och Gubben som jag tror, skall ej besvara mer:
Ty Gud han torde snart min suck i nåder gilla:
Då säkert, i min död, hans himmel mig tillhör.
Ja! — — — gode Gud! min bön ju förr dess häl-
dre hör!

Så voro Gubbens ord . . . hvad hörs den rike svara?

"Jo! vackert tungomål vid edra år minsann!

"Likfärgen på er kind tycks redan slagit an,

"Och ni ber Pengar blott för att jemt plägad vara.

"Tig! oförskämda gamla man! . . .

"Så att ni äntlig vill nedlägga vandringsstafven,

"Och svimla ned i grafven.

"Den i sin ungdom spart, vet ni! — — trots ödets
skick,

"Han på sin ålderdom har både mat och drick:

Derpå den skurken teg och spottade och gick.

En tåre-ström utbröt ur Gubbens skarpa blick,

O Gud! mitt vittne du! — — — mer kunde han ej
tala;

Men jag mig kände rörd; och honom att hugsvala,
Straxt Gubben af min hand Tredalers stycket fick,
Som djuret att bese jag ärnade aflåta.

Jag gick och ville ej han skulle se mig gråta,
— Hvad hände? bäst jag går i min ensaldighet;
Så ropade han — — ack! ack ropte han och gret,
Ni har misstagit er, slikt är för mig en gåta,
Er penning är för stor.

Gif mig nu blott tillbaks, hvad ni tillräckligt tror
För att en styrko-dryck vid lifvets afton njuta.
Nej, svarade jag, nej, altsammans dig tillhör;
Tag häldre Gubbe! — — tag din flaska vin därför:
Dock i förtroende förr än vårt glam vi sluta,
Säg Gubbe hvar du bor.

Han nämde mig sitt hem, och jag gick andra dagen
Att söka honom upp, behjertade hans nöd:
Jag nalkades hans säng . . . men hur blef jag betagen
Då nyss en qvart förut han redan blifvit död.
Hans anlet samma mine uppå dess dödssäng röjde,
Så redlig som i går, då han sin hjessa höjde; . . .

En psalmbok på hans bädd låg vid en kaka bröd.
Ack! om du Girigbuk, den Gubben nu fått skåda,
Som aldrig af din läpp mer skrämnd och bannad är;
Som kanske ren hos Gud, mot dig ett vittne bär,
Att du kort för hans död ej gittade benåda,
Hans törst en svalke-tår.

Så talade min vän, och bad med upprörd stämma,
Mig denna Girigbuk offentligen utskämma,
Ehuruväl en man, som, då blott pengar nämns,
Allt annat ej förstår, i evighet ej skäms.

Bellman efter Gellert.

Oxen och Myggan.

En Oxe fick begärelse
Att gå till Stockholm ifrån Skåne;
Han ville, sa' han, stackars fåne,
Det stora slagtarhuset se.
En Mygga ville också göra
En resa dit;
Man hennes afsigt ej fått höra
Och ingenderas hör just hit.
Uppå ett horn af Oxens panna

Hon reste med beqvämlighet.
Men snart behöfde han att stanna;
Han hade gått en mil i sin betänksamhet.
"Tänk, detta stora kreaturet,
"Som af sin styrka bröstas sig,
"Det tröttnar af att bära mig;"
Så talte för sig sjelf det lilla vissa djuret;
Och milen voro sextio,
Och Oxens hvilor lika många,
Och hvarje hvilostund förökte Myggans tro
Med konklusioner lika vrånga,
Så snart de hunnit begge två
Dit deras önskningar dem kalla,
Så var det stora best så matt utaf att gå,
Att det sig genast lät på marken vårdslöst falla.
Vår Mygga, triumferande
I känslan af sin vigt och värde,
Från hornet hoppar sina färde
Och ropar: "Broder Oxe, se,
"Ehuru stark du är, min tyngd dig tröttade;
"Fy den evinnerliga nesan!" —
"Hvad hör jag," svarar han, "för ljud;"

Och tittar opp, och ser den lilla Surrets Gud —
"Jag visste, min själ, ej, att du var med på resan."

Så händer det ock ofta oss,
Oss andra varelser, som äro ej så dumma:
Vi tro oss viktiga, vi fjeska och vi slåss —
Och ingen har oss känt, och ingen hört oss brumma!

A. G. Silverstolpe.

De två Rosorna.

Vid den tid då jorden fryser,
Pappersblomman, i sitt prål,
Skryster, att den glans hon hyser
Årets alla skiften tål.

Stolt, att inom blomstrens rike
Synas oföränderlig.

Till en törnros, "Svaga like!"

Talte hon: "jag ömkar dig."

"Knapt du föds förr'n du försmäktar,

Men för mig fins ingen höst:

När du vissnar vid hans flägtar

Lyser jag på Selmis bröst."

Våren kom. Ur fångslet hastad,

Flora kallar sommaren.

Pappersblomman är förkastad,

Rosen tar sin rätt igen.

"Verk af konsten blott!" hon säger,

"Lär att skilja från i dag

"Värdet, som naturen äger

"Mot ett eftergjordt behag."

Gr. J. G. Oxenstjerna.

Timsteningen och Uret.

De la Motte oss vet berätta

Om en Timsten och ett Ur:

Klockan började att sprätta

Som de små Fransyska djur;

Solens strålar syntes matta,

Bakom molnen var dess sken

"Ack!" sad' Uret, "jag må skratta:

"Hvad är klockan, fader Sten?"

Timsten svarte, tyst och stilla:

"Jag ej vet, min lilla vän,"

"Dumma belät!" sad' den lilla
"Gack i jordens famn igen!
"Så plär jag mig ej uppföra:
"Jag kan visa hvar minut;
"Blott ett handdrag får mig röra
"Är jag talsam dygnet ut."

"Nej, sad' Timsten, jag ej vågar
"Tala utan säkerhet;
"När man mig okunnig frågar,
"Svarar jag, att jag ej vet.
"När sig Ljuset för mig döljer,
"Blir min mening ej bekant:
"Endast jag den regeln följer:
"Tala litet, men säg sant."

När nu solen skingrat dimman,
Och dess glans på skifvan spelt,
Ville folket veta timman;
Uret slog en timma felt.
"Gå, sad' Timsten, låt dig ställa;
"Fråga mig och var nu flat:

"Tänk hur i vår tid kan gälla
"Litet vett och mycket prat!"

Skryta, sqvallra, dikta, svärta,
Falska frågor, dunkla svar,
Mycket buller, litet hjerta
Går för allt i våra dar
Sanning! Du har dock din styrka,
Afund måst' dig släppa fram,
Dig emot sin vilja dyrka
Och på slutet stå med skam.

v. Dalin.

Nässlan och Törnrosen.

Ned till nässlan, tryckt vid jorden,
Talte Rosen från sin gren:
"Illa lottad är du vorden,
"Stygg och skydd af hvar och en;
"Intet öga dig betraktar,
"Inga händer smeka dig,
"Den dig ser, han dig föraktar,
"Den dig rör, han bränner sig;

"Men en hvar, som till dig länder,
"Nogsamt kunnig om din art,
"Flyr dig, eller gömmer snart
"För ditt etter sina händer."

"Jag är skarp," var nässlans svar,
"Mig naturen gjorde sådan,
"Men jag ingen fågring har,
"Som förklä'r och gömmer vådan.
"Du är skön, men du bedrar;
"Född att reta och att locka,
"Tycks du kalla hvem du ser
"Dig att smeka, dig att plocka,
"Gömmar taggarne och ler;
"Men med allt hvaraf du skryter,
"Oskuld, färgor och behag,
"Har du, för den hand dig bryter,
"Gruffigare spjut än jag."

Elakheten, satt i dagen,
Mindre fara med sig bär;
Men, bemantlad af behagen,
Det är då hon vådlig är.

De två Hundarna och den döda Åsnan.

När man är glupsk och man är dum,
när man vill nå sitt mål, men blott går på och
blundar,

hvad händer? just contrarium.

Se här beviset, hos två Hundar.

En drunknad Åsna flöt på ytan af en sjö.

Min vän (så sa Lubin), se litet fram åt vågen:

"Hvad ser du der?" — "jag ser en ö —

"En ö som rör sig! Nej: det rinner mig i hågen

"att det är något kreatur,

"en häst, en oxe, eller tjur" —

"Minsann (var Phylax svar) har du ej rätt! ett djur!

"men få det djurets kött, det är den svåra knuten." —

"Svår! hvad är svårt för den, den hund med stolt

begär,

"som vågar, och är oförtruten?

"En sjö ej hela verlden är:

"Hvad är väl simplare, än det, att dricka ut'n?

"När bara den en gång är tom,

"så stannar nötet på det torra:

"Och våra magar ej, med sådan egendom,

"På hela veckan skola knorra."

"Topp!" sade Phylax, lika from:

Och genast Bröderne att dricka,

Att dricka ifrigt, dricka tätt:

Ty det man vill, det gör man lätt

Men hvad blef deras lott? — Att spricka.

Se Menniskan: se denna varelse,

Som vill så starkt, och vet så föga!

När kära föremål tändt dess begärelse,
omöjligheten sjelf försvinner för dess öga.

Hvad önskan gör hon ej! hvad dårliga förslag!

Hvad lystnader! hvad hopp! — Gå, flodens fors-
sor däm,

det kan du, dödlige — men menskliga begären,
att sätta gräns för dem

är sätta gräns för atmosféren.

En fyrdubbel Methusalem

ej skulle lefva ut de hungriga passioner:

Och om på jorden ej ett ämne för dem fans,

han skulle söka makt och rikedom och glans

i andra verldars regioner.

A. G. Silverstolpe.

Paddan.

Att till Corinthus hinna
Gör ej begäret nog;
Nej, kära barn, besinna
Hvad ände Paddan tog.

En Padda såg en Tjur: hvad hände?
En hemlig afundseld dess stolta hjerta tände:
Hvad? — är jag ej så hög, så stor som denna Tjur?
Skrek detta plattaste bland alla kreatur.

Hon sen sitt gap mot vädret vände,
Sig spände och sig åter spände,
Till dess hon sprack, det arma djur!
Och så tog både hon och denna Fabel ände.

Att till Corinthus hinna
Gör ej begäret nog,
Nej, kära barn, besinna
Hvad ände Paddan tog.

Kellgren.

Hunden och Köttstycket.

I vattnet ser en Hund, från spången af en å,
Ett stycke kött, en stek! det kan ej mindre vara.

Det var dock skuggan blott af det han ägde då
Och mellan tändren höll, men låter fjerran fara.
Ett större honom bjuds, ett mindre offras må.
Från spången med ett skutt han sig i djupet sänker
Och i sin blinda snålhet dränker.

Hur mången i vår tid är narrad likaså,
Som stora löften tror, på lyckan växel drager.
Och mellan prägtiga förslager
Sitt goda ser ur hämdren gå.

Gyllenborg.

Lingonen och Rönnbären.

Ut på landet flugen första gången,
Sprang en gosse der, som frälsta fången,
Glad, omkring: "Hvad lyser här så rödt?
Lingon! Hela fältet fullt beströdt!"
Ropte han, och krökte ren sitt finger,
Då en rönn, i branten af ett berg,
Full med kronor af en högröd färg,
Fästade hans ögon. Genast springer
Han åt berget, klänger upp i trät,
Som en ekorn, får ett håll på knät,

Men ock bästa klasen, som der hänger.
Med hvad glädje han dess pragt beser!
Kysser, vattnas i sin mund, och ler,
Smakar den till slut, och hastigt slänger
Grinande ifrån sig. Fy! för er
Ref jag mina byxor, och får bannor!
Mumlar han, i det han hoppar ner,
Och till lingonfältet sig beger:
Räknande för sig, hur många kannor
Han skall plocka der och bära hem.
"De ej narra mig, jag känner dem."
Men hvad harm, då han till stället hinner!
Ej ett enda lingon mer han finner:
Alla barn ur byn der nyss förut
Hela rikedomén plundrat ut.

Som han väntar, feck han för den färden
Bannor af sin mor; och fadren gaf
Denna varning: "Lär, min son deraf,
När du en gång vandrar ut i verlden
Att för det, som lyser grannt och stort,
Ej det goda, som du pröfvat, lemna.

Sök ej branten; håll dig vid det jemna
Der går vägen rak till fridens port."

F. M. Franzén.

Kajan.

Uppå ett kyrktorns högsta spets
En Kajas fäder byggt sitt näste,
Den lilla hände, som de fleste
Som födas högt i lyckans krets:
Allt hvad de säga, hvad de drömma,
Man plär som qvickt och skönt berömma;
De derfor snällt om allting dömma!
Så var ock denna junkers lag. —
När han en vacker sommardag
På kyrkotaket täcktes träda,
Att verlden med sin åsyn gläda,
Så var hans tal precis så här, om jag rätt mins:
"I fjärdjurens vida rike
"En enda Fogel icke fins,
"Som uti storhet är min like;
"Men, att min ära må bli spord
"För dessa odalkräk, som ned i stoftet träla,

"Så sänkom oss en gång till denna låga jord;

"Mig tycks jag ser der något kräla."

(Det var en hop med gäss, kalkoner, höns och
mer.) —

Nu hastigt som en pil han sätter af dit ner,

Att göra dem dess mera häpna;

Men kan ej sjelf sin kräfva väpna

Mot skam och fruktan, då han ser

Bland hela denna fogelskara

Sig allraminst och svagast vara.

Kellgren.

Den fattiga Mannen och Lyckan.

En fattig man som yx och spada

Knappt orkade att lyfta mer,

Med höjda knän nu Jofur ber,

Att andas få ibland de glada;

Kort sagt, att bli en lycklig man.

Dess hön till Lyckans thron sig tränger,

Då bäst han grof — två starka stänger

Gediget Guld hans spada fann.

Men nu till denna man en fråga,
Hvi han sig sjelf så dumt bedrog?

Och för en ärgad mässing tog

Sitt rika fynd i gyldne låga;

Och till mer prof på dumhet, sen,

För ringa pris sin skatt bortbyta,

Och derpå hämdren sammanknyta,

Med bön om Lyckans nåd igen.

Din Däre! hördes Jofur svara,

Hvartill din bön och klagan nu?

Hvem mera lycklig var än du?

Om du förstått att lycklig vara.

Orörd min vän af ångst och ifver,

Du klandrar Lyckans kalla pol.

Men en gång klarnar hennes sol

Inom det töcken dig omgifver;

Och då, då gäller dessa ord:

Pass på att bittra suckar gjuta,

Bed Lyckan om förstånd att njuta,

Så är din största lycka gjord.

Bellman efter Gellert.

Flugans och Myggans död.

En Flugas död — min luta väcker,
En ringa Mygga rör min sång;
Då bådas öden jag upptäcker,
Fast i en olik hädangång.

Den unga Flugan stolt sig sätter,
På Bägarns brädd, förmäten, dumm;
Hon vinet kring sin snabel sprätter,
Till dess hon drunknar i dess skumm.

När Myggan såg sin syster simma,
Sjöng hon — — din graf jag skyr ännu;
Jag roar mig åt ljusets strimma,
Men ej åt Bägarns dunst som du.

Hvad hände väl vår sluga Mygga?
Förblindad utaf ljusets sken,
Förstod hon ej dess strålar skygga,
Men dör förbränd till hud och ben.

Du, som Begärens eld att nära,
Af nöjens flärd njöt aldrig nog,

Unn mig en gång ditt stoft till ära,
Blott säga att du menskligt dog.

Bellman efter Gellert.

Lilla Fredric och Myggorna.

Min Pappa märker jag, åt skogen ärnar sig,
Så sprang och ropade den yra Fredric lilla,
Tänd af sin ungdoms-eld: för honom att stå stilla,
Omöjligt . . . tjärr från tjärr, han hoppar varm
och vig:

I Phylax språng förut, han efter Fadren springer,
Men knapt han busken når, förr än en Mygga
stinger,

Och åter der en ann, hans lena ådror bryr:
Oroad i sin flykt, han deras vånda skyr,
Och re'n ett stycke väg, hans snabba fötter vunnit.

Ju fortare han sprang, mer öktes Myggors här,
Godt, sade Fredric, godt! — — sen jag så långt
har hunnit,

Så tro, att all min blod, er undergång besvär;
Ej minsta mygga mer skall trotsigt mot mig blicka.

Förbittrad han en qvist af närmsta telning bröt,
Och skyld inom dess löf, sin stungna knoge knöt;
Men Myggorna ändå, i dansen lika qvicka,
De trotsade hans hot; i gungning upp och ner,
Och stungo de förut af idel lust att sticka,
Så stack den minsta Mygg af hämd nu dubbelt
mer,

Den stackars Fredric, röd om ansigte och händer,
Och bränd af deras stygn, förskräckt till fadren
flyr:

Se! skrek han till och gret — — hvad blodigt
äfventyr! . . .

Det kallas sticka det — — se! när jag handen vänder,
Hvad qvisslor öfverallt, och svullnad — — söta
Far!!!

Och märk, fastän jag sprang, att svärmen från
mig jäckta,
Så hjälpte hvarken språng ej eller — — fly och
fäckta.

Hör ropte Fadren! — hör! — — din sats är ej
så klar;

Afmät din väg min Son, sagtmodig som din Far,

Så skall du röna lätt hvad jag dig kan bedyra
Af tusen Myggors svärm, du mindre anfall har,
Än om med vreda slag, du motar deras yra;
Ty Fredric, hör och märk, en ringa Fiende,
Så värnlös han ock syns — — den regeln bör du
minnas — —

Kan genom tålmod bevekligt öfvervinnas,
Att dig i sinom tid, sin ömma aktning ge.
Därföre när min son, — din fader, likt du träder,
På verdens skådeplats en gång i äldre stig,
Och ögnar här och der, en ovän brösta sig,
Föraktad i gestalt, till villkor, vett och kläder:
Så fullfölj du din stråt, liksom du ingen såg,
Och røj i dina fjät, en skarpsynt man och mogen...
Men Fredric, lilla du! — för ro skuld kom ihåg,
Den händelsen min son, med Myggorna i skogen:

Bellman efter Gellert.

Ank-Ungen.

Främst för en kyckling-hop, en höna snedt och
tvärt,
I skrock och lock hon klef med en uppvingad stjert,

Att låta i sitt skygd en späd Ank-unge skrida,
Den bland dess kycklingar hon nyss tillika kläckt.

In genom trädgården skull tåget nu bli sträckt,
Der hönan skrockande med barnen vid sin sida,
Så varsamt och så rädd dem förde rad i rad,
Att på en glädtig vink en moders lock förbida,
Så mycket mera hörd som hon dem kärligt bad.

Ankungen följde med dock intet allt för vida,
För'n han ett dike ser, det förr han aldrig såg:
Straxt hoppade deri, Ankungen ruggig låg . . .
"Hvem lilla kreatur har lärt din fot att simma?
"Hvem bjöd dig halka ned på vattnets hala våg?
"Är det en medfödd konst, från lifvets första timma?"

Men hönan löpande kring dikets bräddar ser,
Med en uppruskad hals och fjädrarna högt spända,
Att faran för sitt barn i tätta skrock afvända:
Nu hon som vattnet skyr vill dock i vattnet ner,
Och tusende försök dess fega djerfhet vågar;
Ty märk att dess natur, lärt henne vattnet sky;
Ank-ungen deremot, vid hönans språng och gny,
Behjertad simmande i grumlet henne frågar:
Hvi med så ängslig låt hon all dess vällust stör.

Hvad dig förfära kan, en annan vällust gör . . .
En stolt på krigets ban ett trotsigt öga sträcker,
Då dig en hjertes namn till ljudet blott förskräcker..
En trygg i hafvets storm dess böljor genomskär,
Då skälvande du står i den fastbundna båten,
Och verdens undergång af dig blir hemskt be-
gråten

Men mins den reglen blott, att du ej fruktan bär,
Om deras sjelfbestånd som ädla hvärf besmycka;
Ty den naturn bestämt till faror och besvär,
Den har hon också skänkt i faran mod och lycka.

Bellman efter Gellert.

Sammetsrocken och Örngottet.

Fabel.

Ett Örngätt och en Sammetsrock
En gång förtroligt samtal hade,
Då rocken, ibland annat, sade:
(Ty Sammetsrockar tala ock)
Ack, hvad vår ägare bör säll och lycklig skattas!
Han lefver ju de bästa där;
Utaf allt jordiskt godt ej något honom fattas:

Han börd, han rikedom, han liflig helsa har;
Beständigt uti lek och löjen,
Hvar dag han ömsar nya nöjen;
Hans tid på glädjens vingar far.
Uti hvad ljusligt lugn lär ej hans sinne vara! —
Ack nej (så hördes Kudden svara):
Hur jemmerligt du dig bedrar,
Som tror, att detta allt skall hjertats lycka båda!
Om du Hans Nådes sömn fick skåda,
Du säkert ej i staden fann
En mera ömkansvärd, än han.
Uppå sin bädd han aldrig hvila finner,
Af samvetsagg han vrides af och änn
Och aldrig lugn i själen vinner.
En ständig oro bryr hans håg,
Ibland är jag för hög, ibland är jag för låg.
En afton jag kan det besanna,
Jag hörde honom högt sitt ödes skick förbanna,
Och med förfäran såg
Pistolen tätt framför hans panna.
Hans länta glädtighet, det är en mask han bär,
Att sina samvetsplågor dölja,

Som honom tära och förfölja. —
Min vän! af denna upptäckt lär,
Att den, som lycklig syns, ej alltid lycklig är.

Fru Lenngren.

Kritiken.

Fabel.

Ifrån Olympens Öfver-Gud
En vacker dag gick ut ett bud,
Att Fågeln, Menniskan, och Fisken, och de andra
Som funne någon liten sak
Uppå sin skepelse att klandra,
De skulle lägga fram sin smak
För Jofurs stora pröfnings-öga,
Och icke frukta för ett viggfall från det höga.

Kom så en mäkta stor hop Djur:
Främst Apans arlequins-figur
Kom skridande långt fram på Jofurs dyra matta;
Olympen började att skratta,
Men Jofur teg och sade blott:
"Nå, kära Jocko, med din lott
"Af sinnligt och lekamligt godt

"Du lär ej vara rätt belåten?

"Å jo (var Jockos svar) åt Gudarnes behag

Jag är fullkomligt öfverlåten;

Ett excellent förstånd har jag,

Jag går på fyra ben, som andra qvadrupeder;

Och när jag vill, jag går på två,

Som mina härmare, de adamiter gå;

Men se, o Gudar, jag er beder,

Se på min stackars broder Björn:

Jag sätter opp parole donneurn;

Att han är föga mer, än bara inventerad.

Är det väl proportion, och är det smak, det der?

Måske i form han gjuten är,

Men illa är han cicelerad."

Sen kommer Björnen lunkande;

Det lär väl vara för att klaga

Uppå sin digra skepelse? —

Tvärtom: han lät sig den oändligt väl behaga.

"Men elefanten (sade han)

"Bevars hvad den är illa skapad?

"Han icke utan skäl, min sann,

"Är så allmänligen begapad

"Af djuren och af Menniskan.

"Är det en svans det der, som passar

"Mot dessa örons längd och dessa grofva tassar

"Hvad prydnad är hans vida våm,

"Hans huggtand och hans långa snabel?

"Jag granska må, och granska om —

Han förefaller mig beständigt som en fabel."

Fram stod nu Elefas i egen hög person,

Slog opp en präktig oration

Och sade: "Vare du, o Jupiter, beprisad

"För all den nåd mig blef i skapelsen bevisad;

"Du skapte icke mig, som vindthun'n utan huk;

"Du gaf mig icke näbb som Örnen,

"Ej röda ögon såsom Björnen,

"Ej såsom Lejonet peruk;

"Du lade puckel på Kamelen,

"Gaf svinet ett förargligt ljud,

"Och Pantern fläckar på sin hud —

"Mig — tack Olympens öfvergud —

"Beskärde du den bästa delen:

"En respectabel kropp af utvald proportion,

"Och vext i lika stor portion,
"Jag är rätt nöjd med min person."

"Det är jag ock" (sa' ett af djuren
Trumpetarn Broms) "jag har i dag,
"Med undran funnit i naturen,
"Platt ingenting så skönt, som jag.

"Men huru vill jag få den frågan riktigt sliten,
"Det lär bli konstigt, som jag tror,
"Hvi Hvalfisken blef skapt så obeskrifligt stor,
"Och Myran, stackare, så liten?"

Så gick det hela touren om;

En hvar, som fram för Jofur kom,
Såg skönheten hos sig, och felen hos de andra;
Men ingen — Jord! förlåt att reflexion är sann —
Men ingen fans så fin, så bitter i att klandra,
Som menniskan.

Hon hade en talang att trötta Jofurs öra,
Så full af kritiskt gift, att, skönt han funnit skäl,
Att en och annan länk af skapelsen förstöra
Och andra åter nya göra,
Han, ledsen utaf menskans gräl,
Och viss, i hennes smak, att aldrig göra väl,

Beslöt att *sluta der han stannat*;
Och sände alltså hem igen
Den hela Djurförsamlingen:
Kanske var det parti't så godt som något annat.

Den stora gynnaren af djuren,
Esop, beskriver menskan så:
Man vet hur lifligt då och då
Den Målar'n härmade naturen. —
Esopus kände blott *sin tid*, invänder du —
Nå, kära menniska, hur finner du dig nu?
Såg, männ ej allt af dig hos dina likar klandras?
Och är ej än i dag den dubbla säck din del,
Som *Momus* på dig hängt, en gång för gyckelspel,
Der fickan bakföre var gjord för dina fel:
Och fickan framföre för andras?

A. G. Silverstolpe.

Skogen och Yxan.

Sköna Skog! jag ödmjukt beder,
Unna mig en enda gren,
Säger Yxan; utan men
För ditt skygd och ålders heder,

Jag till skaft min vundna pris
Önskar vid min sida fästa,
Att för allmänt gagn och bästa
Fälla ner ditt torra ris.
Skogen visar sig benägen
För det offer man begär:
Att det skärp han missnöjd här
Röjas må en gång ur vägen,
Grenen af en ädel Ek
Sig till ett skaft åt Yxan länas.
Rys bedragne! du betjenar
I din enfald, våld och svek.
Skogens lugna grottor störas
Af ett sorgligt återskall,
Ekar stupa Gran och Tall
Ur ett härjadt läger föras.
Kala skog, hvars fogelsång
Fordom ljustigt oss förnöjde,
Du försent i gåfvan röjde,
Medlet till din undergång.

Gyllenborg.

Vår hand i jorden upptäckt har
En skatt som aldrig fåfängt sökes.

Gyllenborg.

Biët.

Bit på lätta vingar flög
Parken rundt omkring, och sög
Sötma utur hvarje blomma.

"Lilla bi!" skrek trädgårdsfar:

"Gift dock mången blomma har,

"Och du suger hvarje blomma?"

Leende gaf det till svar:

"Giftet der jag lemnar kvar."

Stenhammar efter Gleim.

Enighet gör styrka.

Fabel.

En man på grafvens brädd till sina söner sade:
"Försöken hvem af Er kan bryta dessa rör,
Som jag har bundit hop." Han dervid knippan lade
I äldsta sonens famn, som genast tog sig för,
Att med sin styrkas makt det lätta undret göra,
Förgäfves. Åt sin bror han knippan ändtligt ger,

Som fåfängt bjuder till, och så den yngsta ber
Försöka hvad han kan. Omöjligt! Gubben ler,
Och löser knippan upp, och börjar så förstöra
Hvart enda rör för sig, som lyckades rätt bra.
"Nu ser ni, mina barn, den lexa jag vill gifva:
Blott enighet gör stark. O, måtte ni förblifva
Som bröder enige!" Min goda fader ja,
Vi vilja lyda dig och alltid ense vara!
Var allas rörda svar. Den gode gubben dog,
Och denna glada tro i grafven med sig tog.
Betydlig rikedom han åt dem hunnit spara,
Men också mycket bråk; processer kommo snart.
Men bröderen, enige, dem alla öfvervunno,
Och alla sanningen af gubbens lärdom funno;
Men allt förändrar sig här, under tidens fart.
Intresset skiljde åt, hvad blodets band förenat,
Allt gick till undergång i strid om mitt och ditt
Jurister, domare, fiskaler togo sitt,
Och snart var allt förbi. —

Blott enighet gör stark, oenighet förstör!

Blott frid och enighet vårt släktes lycka gör!

Stockholm, tryckte hos J. Hörlerg, 1832.

H. 201-

